YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

12 päivänä helmikuuta 1998 *

Asiassa C-163/96,

jonka Pretura circondariale di La Spezia (Italia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, jossa vastaajina ovat

Silvano Raso ym.,

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 59 ja 86 artiklan sekä 90 artiklan 1 kohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Gulmann sekä tuomarit M. Wathelet (esittelevä tuomari), J. C. Moitinho de Almeida, P. Jann ja L. Sevón,

julkisasiamies: N. Fennelly,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Silvano Raso ym., edustajinaan asianajajat Sergio Carbone, Camillo Paroletti ja Francesco Munari, Genova,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori Umberto Leanza, avustajanaan valtionasiamies Pier Giorgio Ferri,

— Saksan hallitus, asiamiehenään liittovaltion talousministeriön Ministerialrat Ernst Röder,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston tehtävään määrätty Régine Loosli-Surrans ja saman osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehinään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies Lindsey Nicoll ja barrister Christopher Vajda,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Laura Pignataro ja Richard Lyal,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Rason ym: iden, Italian ja Ranskan hallituksen sekä komission 10.6.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.10.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Pretura circondariale di La Spezia on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 12.4.1996 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 10.5.1996, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä EY:n perustamissopimuksen 59, 86 ja 90 artiklan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty rikosasiassa, jossa vastaajina ovat La Spezian satamassa satamapalvelujen tarjoamiseen toimiluvan saaneen La Spezia Container Terminal Srl:n (jäljempänä LSCT) ja neljän muun yrityksen, joilla on lupa harjoittaa kyseisessä satamassa toimintaa, lailliset edustajat Silvano Raso ja kymmenen muuta henkilöä; asiassa vastaajia syytetään siitä, että ne ovat käyttäneet ja välittäneet työvoimaa lainvastaisesti rikkoen 23.10.1960 annetun lain nro 1369 (jäljempänä vuoden 1960 laki) 1 §:n 1 momenttia.

Italian lainsäädäntö

3 Ennen asiassa C-179/90, Merci convenzionali porto di Genova, 10.12.1991 annettua tuomiota (Kok. 1991, s. I-5889) Italian merisatamia hoitivat satamaviranomaiset.

4 *Codice della navigazione*n (merenkulkulaki, jäljempänä laki) 110 §:n mukaan satamassa työskentelevä henkilöstö oli jaettu yhtiöittäin tai työkunnittain (jäljempänä satamapalveluyhtiöt), joilla kullakin oli oikeushenkilöllisyys ja joille oli varattu

kaiken satamapalvelutoiminnan suorittaminen. Lain 1172 §, jossa säädettiin niihin henkilöihin sovellettavista rangaistuksista, jotka käyttivät satamapalvelutoiminnassa satamapalveluyhtiöön kuulumattomia työntekijöitä, vahvisti tätä monopolia.

5 Lain 111 §:n mukaan toimivaltaiset satamaviranomaiset saattoivat myöntää toimiluvan "satamapalvelutoiminnan järjestämiseen kolmannen lukuun". Toimiluvan haltijat olivat yleensä italialaisten satamien käyttäjille palveluja tarjoavia yksityisiä yrityksiä, ja näihin palveluihin kuului myös satamapalvelutoiminnan suorittaminen. Toimiluvan haltijoiden oli käytettävä satamapalveluyhtiöiden tarjoamaa henkilöstöä satamapalvelutoiminnan suorittamisessa. Lain 112 §:n ja *Regolamento per la Navigazione Marittima*n (merenkulkuasetus) 203 §:n mukaan satamaviranomaiset vahvistivat satamapalveluyhtiöiden satamapalvelutoiminnan suorittamisesta perimät maksut ja muut ehdot.

6 Edellä mainitussa asiassa Merci convenzionali porto di Genova annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan sekä kyseisen sopimuksen 30, 48 ja 86 artiklan vastaista on se, että jäsenvaltion lainsäädännössä kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelle yritykselle myönnetään yksinoikeus satamapalvelutoiminnan järjestämiseen ja se velvoitetaan käyttämään kyseisen toiminnan suorittamisessa ainoastaan sellaisia satamapalveluyhtiöitä, joissa työskentelee yksinomaan kyseisen jäsenvaltion kansalaisia.

7 Italian hallitus antoi tämän tuomion jälkeen asetuksia, joiden voimassaoloa jatkettiin useita kertoja ja joita sovellettiin satama-alan lainsäädännön muuttamisesta 28.1.1994 annetun lain nro 84/94 (GURI nro 21, 4.2.1994, jäljempänä vuoden 1994 laki) voimaantuloon saakka. Tähän lakiin on koottu lähinnä kiireellisesti annettuihin asetuksiin sisältyneet säännökset.

8 Uusissa säännöksissä lähinnä rajoitetaan entisille satamapalveluyhtiöille annettua tilapäisen työvoiman tarjoamista koskevaa monopolia.

9 Vuoden 1994 lain 18 §:n 1 momentissa säädetään, että satamapalvelutoiminnan harjoittamista varten voidaan myöntää toimilupa käyttää satama-alueella sijaitsevia valtiolle kuuluvia tiloja ja laiturialueita, lukuun ottamatta kuitenkaan niitä valtion rakennuksia, joita viranomaiset käyttävät merenkulkuun ja satamiin liittyvien tehtäviensä suorittamisessa.

10 Saman pykälän 2 momentin mukaan kuljetusasiain- ja merenkulkuministerin yhdessä valtiovarainministerin kanssa antamassa asetuksessa säädetään toimiluvan kestosta, toimiluvan myöntäneiden viranomaisten toimivallasta suorittaa valvontaa ja tarkastuksia, toimiluvan uusimisen yhteydessä sovellettavista menettelytavoista sekä laitteistojen luovuttamisesta uudelle toimiluvan haltijalle. Vuoden 1994 lain 18 §:n 3 momentissa vahvistetaan lisäksi ne arviointiperusteet, joita satama- tai merenkulkuviranomaisten on toimilupia myöntäessään noudatettava, jotta satama-alueelle jää tilaa, jossa muutkin yritykset, joilla ei ole toimilupaa, voivat harjoittaa satamapalvelutoimintaa, ja sillä muutetaan tilojen ja laiturialueiden käyttöä koskevista toimiluvista annettua lainsäädäntöä yhteisön lainsäädännön mukaiseksi.

11 Muillakin yrityksillä, kuin toimiluvan haltijoilla on siis lupa harjoittaa satamapalvelutoimintaa, johon lain nro 84/94 16 §:n 1 momentissa on määritelty sisältyvän kauppatavaroiden ja muiden tavaroiden lastaus, purku, siirtokuormaus, varastointi sekä yleisesti tavaroiden käsittely satama-alueella. Saman säännöksen mukaan luvan saaneet yritykset merkitään erityiseen rekisteriin (3 momentti), ja 18 §:ssä tarkoitetuilla yrityksillä, joilla on toimilupa, on lupa harjoittaa myös satamapalvelutoimintaa asianomaisen toimiluvan voimassaoloajan (6 momentti). Lupien enimmäismäärä määritellään sataman ja liikenteen asettamien toimintavaatimusten mukaisesti siten, että alalla turvataan mahdollisimman tehokas kilpailu (7 momentti).

12 Luvan saaneilla yrityksillä, kuten yrityksillä, joilla on toimilupa, voi vuoden 1994 lain 27 §:n mukaan olla aiemmasta poiketen omaa henkilöstöä satamapalvelutoiminnan konkreettista suorittamista varten, joten yritysten ei enää tarvitse käyttää satamapalveluyhtiöiden palveluja tavanomaisessa suhdannetilanteessa.

13 Vuoden 1994 lain 17 §:n 1 momentissa säädetään kuitenkin, että jos luvan saaneiden yritysten, kuten toimiluvan haltijoiden, palveluksessa oleva henkilöstö ja vuoden 1994 lain 23 §:n 3 momentin mukaisen "tilapäisen liikkuvuuden" järjestelmän mukaisesti työhön otettu henkilöstö ei riitä vastaamaan kaikkiin toiminnan asettamiin vaatimuksiin, yritykset voivat itse pyytää saman lain 21 §:n 1 momentin b kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä tai osuuskunnilta henkilöstöä suorittamaan pelkkiä työtehtäviä.

14 Vuoden 1994 lain 21 §:n 1 momentin b kohta koskee entisiä satamapalveluyhtiöitä, joiden oli lain mukaan 18.3.1995 mennessä muutettava yhtiömuotonsa jommaksikummaksi seuraavista yhtiömuodoista:

"a) siviililain 5 osan V ja VI luvussa säädettyjen yhteisömuotojen mukainen yhtiö tai osuuskunta, joka harjoittaa satamapalvelutoimintaa kilpailuolosuhteissa;

b) siviililain 5 osan V ja VI luvussa säädettyjen yhteisömuotojen mukainen yhtiö tai osuuskunta, joka tarjoaa palveluja ja 23.10.1960 annetun lain nro 1369 1 §:stä poiketen myös pelkkiä työsuorituksia 31.12.1995 asti."

15 Näillä vuoden 1994 lain säännöksillä poiketaan siten entisten satamapalveluyhtiöiden, joiden yhtiömuoto on muutettu, hyväksi asetetusta työvoiman sijoitustoimintaa koskevasta yleisestä kiellosta, josta säädetään vuoden 1960 laissa.

16 Vuoden 1960 lain 1 §:n 1 ja 2 momentissa kielletään nimittäin rangaistuksen uhalla yritystä antamasta pelkkien työtehtävien suorittamista tehtäväksi työntekijöille, jotka ovat välittäjän tai urakoitsijan palveluksessa ja jotka saavat näiltä palkan, riippumatta sen työn tai palvelun luonteesta, johon työsuoritukset liittyvät. Pelkkien

työtehtävien suorittamista koskevana sopimuksena pidetään kaikenlaisia työhön ottamista tai aliurakointia koskevia sopimuksia ja myös sellaisia töiden tai palvelujen suorittamista koskevia sopimuksia, joissa urakoitsija käyttää urakanantajan toimittamia pääomia, koneita ja laitteita. Elinkeinonharjoittaja ei myöskään saa uskoa työtehtävien suorittamista välittäjälle siten, että työtehtäviä suorittaa välittäjän palveluksessa oleva työntekijä, joka saa välittäjältä palkan. Nämä säännöt perustuvat haluun suojella työntekijöitä hyväksikäytöltä ja heidän oikeuksiensa heikentämiseltä, joka seuraa siitä, että todellinen työnantaja ja henkilö, jota muodollisesti pidetään työnantajana mutta joka todellisuudessa on vain välittäjä, ovat kaksi eri tahoa.

17 Yhteisöjen tuomioistuimessa esitetyistä huomautuksista ja erityisesti Italian hallituksen istunnossa esitettyihin kysymyksiin antamista vastauksista ilmenee, että ne kahdentyyppiset yhtiöt, joiden yhtiömuoto on muutettu vuoden 1994 lain 21 §:n 1 momentin b kohdan mukaisesti, voivat itsekin harjoittaa satamapalvelutoimintaa kilpaillen niiden yritysten kanssa, joilla on lain 16 §:n 3 momentin mukaan myönnetty lupa. Näin ollen yhtiö, joka nykyisin toimii La Spezian satamassa ja jonka yhtiömuoto on muutettu 21 §:n 1 momentin b kohdan mukaisesti, voi yhtäältä kilpailla palvelujen tarjoamisessa sataman käyttäjille luvan saaneiden yritysten ja niiden yritysten kanssa, joilla on toimilupa satamaterminaalin pitämiseen, ja sillä on toisaalta yksinoikeus tarjota näille yrityksille tilapäistä työvoimaa.

Pääasian oikeudenkäynti

18 LSCT:llä on toimilupa satamaterminaalin pitämiseen La Spezian satamassa, jota kansallinen tuomioistuin kuvaa Välimeren johtavaksi konttiliikennesatamaksi. LSCT käsittelee noin 70 prosenttia tämän sataman konttiliikenteestä. Sen asiakkaisiin kuuluu rahtaajia ja laivayhtiöitä eri jäsenvaltioista.

19 LSCT on 9.7.1990—31.5.1994 antanut Duveco ja Il Sole 5 Terre -nimisille osuuskunnille sekä Sincor ja Bonifiche Impiantistica e Manutenzioni Generali Di Moise Pietro -nimisille yhtiöille tehtäväksi pelkkien työtehtävien suorittamisen. Vaikka näillä neljällä yrityksellä on lupa harjoittaa satamapalvelutoimintaa, ne eivät kuitenkaan ole entisiä satamapalveluyhtiöitä.

20 Pretore circondariale di La Speziassa aloitettiin 31.10.1995 rikosoikeudenkäynti, jossa vastaajina olivat LSCT:n ja kyseisten neljän yrityksen laillisina edustajina Raso ja kymmenen muuta henkilöä ja jossa näitä syytettiin lainvastaisesta työvoiman tarjoamisesta.

21 Kansallinen tuomioistuin, joka haluaa selvittää, onko väliaikaisen työvoiman välittämistä koskeva entisen satamapalveluyhtiön, jonka yhtiömuoto on muutettu, monopoli yhteensoveltuva yhteisön oikeuden kanssa, on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kolme ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Onko EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan kanssa ristiriidassa sellainen Italian lainsäädäntö, jossa kielletään sellaista yritystä, jolla on toimilupa satamaterminaalin pitämiseen, käyttämästä sellaisten toisten yritysten palveluja, jotka eivät ole entisten satamapalveluyhtiöiden tai -työkuntien perustamia, kun on kyse käyttäjille tarjotuista palveluista, mukaan lukien toisissa jäsenvaltioissa olevat käyttäjät, mikä aiheuttaa sen, että kyseisen Italian lainsäädännön mukaan terminaaliyrityksen on itse kyettävä järjestämään kaikki sellaiset palvelut, joita satamaterminaalin käyttäjät saattavat vaatia, jolloin muiden kuin lain nro 84/94 21 §:n 1 momentin b kohdassa tarkoitettujen, luvan toimia satamassa saaneiden yritysten pääsy eri palveluiden markkinoille saattaa estyä?

2) Onko EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan ja 86 artiklan kanssa ristiriidassa sellainen kansallinen lainsäädäntö, joka (sen markkinoilla aiheuttamien vaikutusten vuoksi, eli ensiksikin sen vuoksi, että se estää satamaterminaalitoimiluvan haltijoita lukuun ottamatta yrityksiä, jotka eivät ole entisten satamapalveluyhtiöiden tai -työkuntien perustamia, tarjoamasta

satamapalveluja niitä tarvitseville käyttäjille; toiseksi sen vuoksi, että satamaterminaalitoimiluvan haltijan on järjestettävä kaikki terminaalissa tarvittavat satamatoiminnot ja -palvelut; kolmanneksi sen vuoksi, että käyttäjät eivät voi uskoa palvelujen suorittamista haluamalleen yritykselle, vaan niiden on pyydettävä näitä satamaterminaalitoimiluvan haltijalta) johtaa sellaisiin markkinajärjestelyihin, joissa käyttäjät voivat olla sopimussuhteessa ainoastaan terminaalitoimiluvan haltijana olevan yrityksen kanssa kaikkien niiden palvelujen osalta, joita ne tarvitsevat ollessaan satamassa, jossa terminaalitoimiluvan haltijalla tai haltijoilla on perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettu määräävä markkina-asema?

3) Onko EY:n perustamissopimuksen 59 ja 90 artiklan sekä 86 artiklan kanssa ristiriidassa sellainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan ainoastaan sellainen yritys, joka toimii satamassa, voi tarjota toisille satamassa toimiville yrityksille ja erityisesti yrityksille, joilla on toimilupa satamaterminaalin pitämiseen, pelkkään työvoiman tarjoamiseen liittyviä palveluja?"

22 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee näillä kysymyksillään ja erityisesti niistä kolmannella, jota on syytä tarkastella ensiksi, lähinnä sitä, onko yhteisön oikeuden kanssa ristiriidassa sellainen kansallinen lainsäädäntö, jolla yritykselle varataan oikeus tarjota tilapäistä työvoimaa muille yrityksille siinä satamassa, jossa se toimii, kun tällä yhtiöllä itselläänkin on lupa harjoittaa satamapalvelutoimintaa.

23 Aluksi on todettava, että sellaista yritystä, jolla on monopoli työvoiman tarjoamisessa muille sellaisille yrityksille, joilla on lupa harjoittaa satamapalvelutoimintaa, on pidettävä sellaisena perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yrityksenä, jolle valtio on myöntänyt yksinoikeuden (ks. em. asia Merci convenzionali porto di Genova, tuomion 9 kohta).

24 Tässä artiklassa määrätään tällaisten yritysten osalta, että jäsenvaltiot eivät toteuta eivätkä pidä voimassa mitään toimenpidettä, joka on ristiriidassa perustamissopimuksen ja etenkin sen kilpailua koskevien määräysten kanssa.

25 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kuitenkin yrityksen, jolla on lakiin perustuva monopoli merkittävällä osalla yhteismarkkinoita, voidaan katsoa olevan perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitetussa määräävässä markkina-asemassa (asia C-41/90, Höfner ja Elser, tuomio 23.4.1991, Kok. 1991, s. I-1979, 28 kohta; asia C-260/89, ERT, tuomio 18.6.1991, Kok. 1991, s. 2925, 31 kohta ja em. asia Merci convenzionali porto di Genova, tuomion 14 kohta).

26 Kyseessä olevien markkinoiden määrittelemisen osalta ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että kyse on markkinoista, jotka koskevat konttirahtiin liittyvän satamapalvelutoiminnan harjoittamista La Spezian satamassa kolmannen lukuun. Ottaen huomioon liikenteen määrä kyseisessä satamassa, joka konttiliikenteen osalta on oletettavasti Välimeren merkittävin satama, ja sataman merkitys yhteisön sisäiselle kaupalle, kyseisten markkinoiden voidaan katsoa olevan yhteismarkkinoiden merkittävä osa (asia Merci convenzionali porto di Genova, tuomion 15 kohta).

27 Seuraavaksi on syytä todeta, että vaikka pelkkä määräävän aseman luominen yksinoikeuksia myöntämällä perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla ei sellaisenaan ole 86 artiklan vastaista, jäsenvaltio rikkoo näihin kahteen määräykseen sisältyviä kieltoja, jos yritys pelkästään sille myönnettyjä yksinoikeuksia harjoittamalla käyttää määräävää asemaansa väärin tai jos kyseiset oikeudet voivat aiheuttaa tilanteen, joka saa kyseisen yrityksen käyttämään asemaansa väärin (em. asia Höfner ja Elser, tuomion 29 kohta; em. asia ERT, tuomion 37 kohta; em. asia Merci convenzionali porto di Genova, tuomion 17 kohta ja asia C-323/93, Centre d'insémination de la Crespelle, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-5077, 18 kohta).

28 Tältä osin on todettava, että kun vuoden 1994 lain mukaisessa järjestelmässä entiselle satamapalveluyhtiölle, jonka yhtiömuoto on muutettu, annetaan paitsi yksinoikeus tarjota tilapäistä työvoimaa terminaalitoimiluvan haltijoille ja muille yrityksille, jolla on lupa toimia satamassa, myös lupa kilpailla satamapalvelujen markkinoilla, kuten tämän tuomion 17 kohdasta ilmenee, tämä entinen satamapalveluyhtiö, joka yhtiömuoto on muutettu, on tilanteessa, jossa sen edut ovat ristiriidassa keskenään.

29 Kyseinen yhtiö on nimittäin monopoliaan käyttäessään asemassa, jossa se kykenee vääristämään satamapalvelujen markkinoilla toimivien eri taloudellisten toimijoiden yhdenvertaisia toimintamahdollisuuksia omaksi edukseen (ks. em. asia ERT, tuomion 37 kohta ja asia C-18/88, GB-Inno-BM, tuomio 13.12.1991, Kok. 1991, s. I-5941, 25 kohta).

30 Näin ollen kyseessä oleva yhtiö käyttää monopoliaan väärin, kun se perii satamapalvelutoiminnan markkinoilla toimivilta kilpailijoiltaan liian suuria korvauksia tarjoamastaan työvoimasta tai kun se asettaa niiden käytettäväksi suoritettavien tehtävien kannalta epäsopivaa työvoimaa.

31 Tämän vuoksi vuoden 1994 lain mukaisten oikeussääntöjen on katsottava olevan itsessään perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan ja 86 artiklan vastaisia. Sillä, että kansallinen tuomioistuin ei ole todennut entisen satamapalveluyhtiön, jonka yhtiömuoto on muutettu, todella käyttäneen asemaansa väärin, ei tältä osin ole juurikaan merkitystä (em. asia GB-Inno-BM, tuomion 23 ja 24 kohta).

32 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen on siten vastattava, että perustamissopimuksen 86 ja 90 artiklaa on tulkittava siten, että niiden kanssa on ristiriidassa sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa satamapalveluyhtiölle varataan oikeus tarjota tilapäistä työvoimaa muille yrityksille siinä satamassa, jossa se toimii, kun tällä yhtiöllä itsellään on lupa harjoittaa satamapalvelutoimintaa.

33 Ottaen huomioon kolmanteen kysymykseen annettu vastaus, siltä osin kuin se koskee 86 ja 90 artiklaa, ei ole syytä vastata tähän kysymykseen siltä osin kuin se koskee perustamissopimuksen 59 artiklaa eikä myöskään muihin kansallisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin.

Oikeudenkäyntikulut

34 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian, Saksan, Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Pretura circondariale di La Spezian 12.4.1996 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

EY:n perustamissopimuksen 86 ja 90 artiklaa on tulkittava siten, että niiden kanssa on ristiriidassa sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa satamapalveluyhtiölle varataan oikeus tarjota tilapäistä työvoimaa muille yrityksille siinä

satamassa, jossa se toimii, kun tällä yhtiöllä itselläänkin on lupa harjoittaa satamapalvelutoimintaa.

Gulmann Wathelet Moitinho de Almeida

Jann Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä helmikuuta 1998.

R. Grass C. Gulmann

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja